

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول حاکم بر قراردادهای ورزشی

دکتر نادر شکری

مبحث اول : کلیات

عقد (قرارداد)

در حقوق ایران اصطلاح «قرارداد» مترادف با «عقد» به کار رفته است. عقد در فارسی به مفهوم بستن و گره بستن و پیمان بستن آمده است.

ماده ۱۸۳ قانون مدنی: «عقد عبارتست از اینکه یک یا چند نفر، در مقابل یک یا چند نفر دیگر، تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد».

انواع عقد

عقد معین: قانون گذار برای آنها اسم و عنوان خاص در نظر گرفته و شرایط و آثار خاص قانونی قائل شده است

عقد غیر معین: از قواعد عمومی قراردادها تبعیت می کنند و نام خاصی هم ندارند (ماده ۱۰ قانون مدنی).

۲-۱- عقد معین

«عقود معین» چنان عقودی هستند که قانون‌گذار برای آنها اسم و عنوان خاص در نظر گرفته و شرایط و آثار خاصّ قانونی قائل شده است. علاوه بر اینکه این عقود از قواعد عمومی معاملات و قراردادها نیز پیروی می‌نمایند. این عقود عبارتند از: بیع، معاوضه، اجاره، مزارعه و مساقات، مضاربه، جعاله، شرکت، ودیعه، عاریه، قرض، قمار و گرویندی، وکالت، ضمان عقدی، حواله، کفالت، صلح، رهن و هبه. احکام عقود معین در مواد ۳۳۸ تا ۸۲۴ قانون مدنی بیان شده است.

2-2- عقد نامعین

حقوقدانان این نوع عقود را از نظر سهولت شناسائی و تقسیم بندی به «قرارداد» نام گذاری کرده اند و تعداد آنها محدود نیست و کلاً از قواعد عمومی قراردادها تبعیت می کنند و نام خاصی هم ندارند مانند: قرارداد پیمانکاری، خدمات و نیروی انسانی و یا مدیریت و یا مشاوره. به عقیده برخی ماده ۱۰ قانون مدنی اختصاص به عقود غیر معین دارد، در حالیکه ماده مذکور کلیت دارد و حاکم بر عقود معین و نامعین می باشد. ماده فوق به نام «اصل حاکمیت اراده» و یا «اصل اراده» معروف شده است.

3- شرایط صحت عقد

تحقق کلیه عقود اعم از عقود معینه یا قراردادهای غیر معینه وقتی صورت می‌گیرد که شرایط اساسی لازم برای صحت معامله در آنها جمع باشد. وقتی اصطلاح (شرایط اساسی) به کار برده می‌شود (ماده ۱۹۰ ق.م) بدین معنی است که اگر هر یک از شرایط مذکور موجود نباشد عقد صحیح نخواهد بود.

برای صحت هر معامله شرایط ذیل اساسی است:

- ۱- قصد طرفین و رضای آنها؛ ۲- اهلیت طرفین؛ ۳- موضوع معین که مورد معامله باشد؛ ۴- مشروعیت جهت معامله.

4- شروط ضمن عقد

شروط صحیح

شروط باطل غیر مبطل

- شرط نامشروع
- شرط غیر مقدور
- شرطی که متضمن منفعت عقلایی نباشد

شروط باطل و مبطل

- شرط خلاف مقتضای ذات عقد.
- شرط مجهولی که جهل به آن موجب جهل به عوضین شود.

مبحث دوم: نگارش قرارداد

5- ارکان

- طرفین قرارداد
- موضوع قرارداد
- زمان قرارداد
- مبلغ قرارداد و نحوه پرداخت
- تضمینات
- شروط و تعهدات طرفین
- فسخ قرارداد
- پرداخت خسارت
- حل اختلاف

5-1- طرفین قرارداد

اشخاص حقوقی

اشخاص حقیقی

۵-۱-۱- اشخاص حقوقی

مدارک شناسایی و ثبتی شرکت شامل: اساسنامه، آگهی تأسیس، و آخرین تغییرات شرکت اخذ شود.

بررسی موضوع شرکت.

مشخصات شرکت، اقامتگاه قانونی، نام، شماره ثبت شرکت.

اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل و اختیارات آنها از حیث امضاء (صاحبان امضای مجاز)

۵-۱-۲- اشخاص حقیقی

برخورداری از صلاحیت و اهلیت کامل برای انعقاد و اجرای موضوع قرارداد برخوردار باشد.

بررسی سجل احوال و کد ملی.

اقامتگاه.

5-2- موضوع قرارداد

الف: ماده ۲۱۴ قانون مدنی از آن به «مورد معامله» تعبیر کرده و عبارت است از «مال یا عملی که هر یک از طرفین، تعهد به تسلیم یا ایفاء آن می کنند».

ب: خصوصیات موضوع قرارداد

- ❧ مالیت داشته باشد.
- ❧ متضمن عقلاء ی باشد.
- ❧ منفعت آن مشروع باشد.
- ❧ تسلیم آن مقدور باشد.
- ❧ مبهم نباشد.
- ❧ معین باشد.
- ❧ در صورتی که مورد معامله مال است باید قابل انتقال باشد.
- ❧ در حین عقد موجود باشد.

۵-۳- زمان قرارداد (مدت)

الف: به طور کلی در یک قرارداد می بایست به 3 مقطع زمانی توجه کنیم:

1- تاریخ انعقاد قرارداد 2- تاریخ شروع کار 3- تاریخ پایان کار

ب: از چه تاریخی، تعهدات طرفین آغاز می شود:

- 1- تاریخ امضای قرارداد
- 2- از تاریخ تحویل محل اجرای قرارداد توسط کارفرما
- 3- از زمان پرداخت پیش پرداخت
- 4- هر زمانی که طرفین طبق مقررات توافق کنند باشد.

۵-۴- مبلغ قرارداد و نحوه پرداخت

به منظور اینکه عقد غرری محسوب نگردد مبلغ قرارداد می بایست معلوم باشد.

الف: در یک قرارداد، پرداخت ممکن است شامل موارد مختلفی چون حقوق ثابت، مزایا، اضافه کار، هزینه های پزشکی، چگونگی پرداخت در تعطیلات، حق بازنشستگی، پیشرفت حرفه ای، افزایش حقوق آتی، پاداش باشد.

ب: برنامه ریزی زمانی برای پرداخت مبلغ قرارداد به صورت هفتگی، ماهانه، سالانه و یا به صورت درصدی از مبلغ قرارداد به عنوان پیش پرداخت و همچنین درصد بر اساس پیشرفت کار ضروری است.

۵-۵- تضمینات

ممکن است قرارداد منوط به ارائه تضمیناتی از سوی یکی از طرفین قرارداد باشد که این تضمینات معمولاً به شرح زیر می باشد:

- ضمانت شرکت در مناقصه یا مزایده
- ضمانت پیش پرداخته
- ضمانت حسن انجام کار
- ضمانت بابت عدم تاخیر تحویل

۵-۶- شروط و تعهدات طرفین

لازم است موضوع قرارداد تعریف شود و تعهدات، مسئولیت ها و وظایف طرفین به شکل تفصیلی توصیف شوند.

اول- شروطی که می بایست در قراردادهای ورزشی مدنظر قرار گیرند:

شرط انحصار

شرط گزارش دهی

شرط عدم رقابت

شرط رازداری

نحوه خاتمه

غرامت و بیمه

حوادث قهری (فورس ماژور)

الف - شرط انحصار

برای جلوگیری از تضاد منافع، برخی قراردادها دارای شروطی هستند که مانع از واگذاری تعهدات و وظایف پیمانکار یا مستخدم به شخص ثالث می شوند که انحصار خوانده می شود.

ب- شرط گزارش دهی

در برخی قراردادها باید مشخص شود که گزارش باید به چه فرد یا سازمانی ارائه شود، چندبار این کار انجام شود و به چه شکل (نوشتاری یا گفتاری) باشد. فرد یا سازمان مذکور اغلب از جنبه های فنی کار، آگاهی دارد و از نقش قانونی در ارزیابی و تصمیم گیری در خصوص ادامه رابطه کاری طرفین برخوردار است.

ج - شرط عدم رقابت

وجود این شرط در قرارداد، مستخدم یا پیمانکار را از دانش یا تجربه ای که مستخدم یا پیمانکار قبلی در زمینه مورد نظر کسب کرده و می تواند بشکل غیرمنصفانه از آن بهره برداری نماید محافظت می کند این شرط تنها باید کسانی را شامل شود که دانش آنها در حرفه ای مورد نظر ممکن است به جایگاه پیمانکار یا مستخدم در بازار، یا رابطه او با سایر مشتریان آسیب وارد سازد.

د - شرط رازداری

با ذکر این شرط در قرارداد، موارد اختلافی بین طرفین از قبیل علت فسخ قرارداد، اظهارات رد و بدل شده و مبلغی که طرفین برای فسخ مسالمت آمیز قرارداد بر سر آن توافق کرده اند محرمانه باقی می ماند. شرط رازداری می تواند برای هر دو طرف قرارداد سودمند باشد.

شرط رازداری با دو هدف در قراردادها بکار می شود:

اول، جلوگیری از افشای اطلاعات مهم یا محرمانه کارفرما توسط مستخدم یا پیمانکاری که به دسترسی پیدا کرده اند، در حین یا پس از خاتمه قرارداد؛
دوم، جلوگیری از افشای جزئیات قرارداد، پس از خاتمه آن.

۵- نحوه خاتمه

برای پیشگیری از مشکلات بعدی، طرفین توافق می کنند که در چه شرایطی قرارداد را خاتمه دهند یا در صورت بروز کدام عوامل، قرارداد خودبه خود فسخ شود. شرط خاتمه برای قراردادهای مختلف، بسته به کارگر یا پیمانکار مستقل بودن و نیز، مواردی چون ضرورت اعلان قبلی، طول مهلت احتمالی، و لزوم پرداخت پول، متفاوت است.

۶- غرامت و بیمه

هزینه های قانونی و خسارت هایی که افراد تحت استخدام، در حین انجام صحیح وظایف محوله متحمل می شوند باید جبران شود. از این رو، چنین مواردی اغلب در قراردادها نمی آیند، زیرا به روشنی در مقررات کشوری تصریح شده اند. البته پیمانکاران مستقل معمولاً از سازمان هایی که با آنها قراردادها دارند، غرامتی دریافت نمی کنند و سازمان ها الزامی برای حمایت و جبران غرامت افرادی که فعالیت شان تحت کنترل آنها نیست، ندارند.

ض - حوادث قهری (فورس ماژور)

❖ مجموعه حوادث خارجی غیرقابل پیش بینی، غیرقابل کنترل و غیرقابل دفع مانند زلزله، سیل، جنگ و ... که ممکن است موجبات عدم امکان اجرای قرارداد یا تعلیق آن را فراهم آورد فورس ماژور نام دارد.

❖ در صورتیکه فورس ماژور سبب عدم امکان اجرای قرارداد بطور مطلق شود، پیمانکار مستحق دریافت حق الزحمه خود تا زمان وقوع آن خواهد بود.

❖ باید فورس ماژور اثبات شود و اثبات آن به عهده مدعی (کسی که فورس ماژور مانع اجرای تعهدات او شده است) می باشد.

دوم - تعهدات طرفین

تعهدات طرفین از لحاظ حصول نتیجه

تعهدات طرفین از حیث زمان اجرا

الف - تعهدات طرفین از لحاظ حصول به نتیجه

تعهد به وسیله: شخص متعهد می‌شود تمام اقدامات لازم را برای حصول نتیجه انجام دهد. در این صورت متعهد اگر به تعهدش عمل کرد و نتیجه حاصل نشد مسئول نیست. مثل تعهد و کیل، پزشک و امین.

تعهد به نتیجه: شخص، تعهدی را بر عهده می‌گیرد و التزام می‌دهد که حتماً نتیجه حاصل شود. در این موارد رسیدن به نتیجه دست متعهد است و اگر همه شرایط طبق روند عادی امور باشد طرف می‌تواند به تعهدش عمل کند. مثل تعهد پیمانکار ساختمان.

ب- تعهدات طرفین از حیث زمان اجرا

۱- تعهد به وحدت مطلوب: اگر تعهد بر اجرای قرارداد در موعد و زمان خاص باشد، در صورت عدم اقدام در زمان مقرر، قرارداد به هم می خورد و اصل قرارداد منتفی می شود.

قاعده: اگر عدم انجام تعهد به خاطر فورس ماژور نباشد می توان خسارت عدم انجام تعهد گرفت (یعنی خسارت عدم انجام کل قرارداد). اگر خسارت پیش بینی شده باشد، در این صورت همان خسارت پرداخت می شود و در غیر این صورت باید مقدار خسارت در دادگاه تعیین شود.

۲- تعهد به نحو تعدد مطلوب: گاهی زمان خیلی مهم نیست. یعنی می توان در زمان ثانی و ثالثی نیز قرارداد را اجرا کرد. مثل اینکه کسی قراردادی با پیمانکاری بسته که خانه اش را تعمیر کند، اگر در مدت مقرر قرارداد انجام نشود، در مدت دیگری می توان قرارداد را اجرا کرد.

قاعده: در این صورت عدم انجام تعهد قراردادی، اصل لزوم و ثبات قرارداد است لیکن اگر متعهد در انجام تعهد تأخیر کند، متعهدله می تواند متعهد را به انجام تعهد الزام کند و از باب تأخیر در اجرای تعهد می تواند خسارت بگیرد

۵-۷- فسخ قرارداد

فسخ یا انحلال ارادی قرارداد از جمله مباحث اسباب سقوط تعهدات و قراردادهای است.

موضوع فسخ قرارداد، مختص عقود لازم است (چرا که در عقود جایز هر کدام از طرفین می‌تواند هر زمان که اراده کند، عقد را بر هم بزند).

مبنای فسخ قرارداد ممکن است متفاوت باشد؛ یعنی اینکه فسخ قرارداد مبتنی بر حقی است که یا به وسیله «توافق طرفین» ایجاد شده یا به وسیله «حکم مستقیم قانون» به وجود آمده.

این حق برای یکی از طرفین یا هر دو یا شخص ثالث است.

الف - فسخ از طریق توافق طرفین (خيار شرط)

طرفین قرارداد می‌توانند «ضمن عقد» یا «خارج از آن» برای یک یا هر دو طرف معامله یا شخص ثالث، حق فسخ قرار دهند؛ مثل این که شخصی ماشینی را به دیگری بفروشد و در قرارداد آن شرط شود که هر کدام از طرفین یا شخص ثالث هر وقت مایل باشند، بتوانند ظرف یک ماه آن معامله را فسخ کنند.

ب- فسخ از طریق حکم مستقیم قانون

قانون در مواردی برای جلوگیری از ضرری که به طور ناخواسته از قرارداد، متوجه یکی از دو طرف معامله است، به طور مستقیم به او حق می‌دهد که بتواند با فسخ قرارداد، از ضرر مذکور جلوگیری کند. مثل اینکه کسی خانه‌ای را اجاره کند و پس از مدتی متوجه شود که سکونت در آن به دلیل معیوب بودن میسر نیست که در اینجا فرد به استناد مواد ۴۷۸ و ۴۷۹ قانون مدنی حق دارد عقد اجاره را فسخ کند.

5-8- پر داخت خسارت

وقتي متعهد به تعهد خود عمل نمي‌کند و از اين خلف وعده خساراتي به متعهدله وارد مي‌شود، متخلف بايد زيان وارد بر متعهدله را جبران کند.

این خسارت وقتي قابل مطالبه است که:

- مدت معيني براي انجام تعهد تعيين شده باشد.
- اين مدت منقضي شده باشد. يا در حالي که تعيين زمان انجام تعهد با متعهدله باشد، متعهدله ثابت کند که اجراي تعهد را مطالبه کرده است (با ارسال اظهارنامه رسمي).
- لزوم جبران خسارت در قرارداد تصريح شده باشد. يا به حکم قانون يا عرف، متخلف به جبران خسارت مکلف باشد.
- عدم ايفاء تعهد به علت تحقق قوه قاهره (فورس ماژور) نباشد.

نحوه محاسبه خسارت

چنانچه میزان خسارت و یا نحوه محاسبه آن در قرارداد لحاظ شده باشد طبق قرارداد عمل خواهد شد در غیر این صورت از طریق کارشناس محاسبه می گردد.

5-9- حل اختلاف

اصل این است که هرگاه در مورد تفسیر یا اجرای قرارداد، اختلافی حادث شود، مرجع حل اختلاف در صورتی که طرفین خود به حل آن موفق نشوند، دادگاه صالح خواهد بود.

مواد ۴۵۴ به بعد قانون آیین دادرسی مدنی پیش‌بینی کرده که طرفین می‌توانند اختلافات احتمالی خود را از طریق داوری حل کنند.

مبحث سوم: مصادیق قراردادهای

ورزشی

۱- قرارداد استاندارد بازیکن

قرارداد استاندارد بازیکن، شامل بندهای ویژه ای است که آن را از سایر قراردادهای شغلی متمایز می کند و این ناشی از ماهیت منحصر بفرد ورزش است. در بیشتر لیگ های حرفه ای ورزش، تیم ها را ملزم می سازند که از قراردادهای استاندارد بازیکن در موقع استخدام آنان استفاده کنند. همچنین می توان توافقاتی در خصوص جوایز، اضافه حقوق، محدودیت ها، شیوه مسافرت (زمینی یا هوایی بودن) و نوع کیفیت هتل محل اقامت و ... انجام داد.

۲- قرارداد مربیان

رابطه کارفرما- کارگر بین یک تیم یا موسسه با مربی، مشابه رابطه معمول کارفرما- کارگر در دنیای تجارت است. قرارداد مربیان تاحدی مشابه قراردادهای استخدام است و در آن، ماهیت کار، طول مدت استخدام و حقوق و دستمزد مشخص شده است. با این حال، برخلاف قرارداد استاندارد ورزشکاران، قرارداد مربیان بویژه افراد مطرح و صاحب نام دارای بندهای مستقل و منحصر بفردی است.

۳- قرارداد پزشکان

اغلب در فعالیت ورزشی حرفه ای، دانشگاهی و دبیرستانی نیاز است که پزشک حضور داشته باشد. بروز آسیب دیدگی در رقابت های ورزشی اجتناب ناپذیر است، از این رو تشخیص و درمان سریع آن توسط پزشک واجد شرایط، اهمیت زیادی دارد. پزشکان استخدام شده، پیمانکاران مستقل هستند و در نتیجه، طرف استخدام کننده بر اساس اصول مسئولیت نیابتی، مسئولیتی را برعهده نخواهد داشت. در واقع قرارداد پزشک، نوعی قرارداد استخدامی است که از ضوابط و شرایط خاصی برخوردار است.

۴- قرارداد کارمندان

کارگر در زمینه های مختلفی چون مسئولیت فردی، مالیات، بیمه، حقوق بازنشستگی و اخراج (برکناری) با پیمانکار مستقل متفاوت است. از این رو، شناخت تفاوت میان این دو، اهمیت زیادی دارد. اگر اثبات شود که رابطه کارفرما- کارگر وجود داشته است، اقدام کارمندان موجب می شود طرف استخدام کننده مسئول هرگونه آسیب دیدگی و زیان شناخته شود. از این رو، بسیاری از استخدام کنندگان برای اطمینان از اینکه در چنین موقعیت هایی براساس اصول مسئولیت نیابتی مقصر شناخته نمی شود، به گونه ای قرارداد را تنظیم می کنند که کارمندان، پیمانکار مستقل شناخته شوند

5- قرارداد اماکن ورزشی

هنگامیکه یک باشگاه ورزشی آماتور با تیم حرفه ای دارای زمین یا استادیوم نباشد، لازم است برای اجاره آن، قراردادی منعقد کند. علاوه بر چگونگی استفاده از اماکن (زمان بندی بازی ها، زمین های تمرین، رختکن، پارکینگ و مانند اینها)، و نیز، شیوه کاری اسپانسرهای مالی و تبلیغات باید به موارد دیگری چون میزان اجاره، شیوه پرداخت و خدمات ویژه ای که توسط مالک اماکن ارائه می شود توجه شود.

6- قراردادهای بازاریابی

در قراردادهای بازاریابی و اسپانسرشیپ نیز همانند سایر قراردادها؛ طرفین، محدودیت های زمانی، تعهدات طرفین و شروط آنها ذکر می شود. قرارداد اسپانسرشیپ، خواه بین یک شرکت و بازیکن باشد یا بین یک شرکت و رویدادی ورزشی، توافقی الزام آور که هریک از طرفین ملزم به رعایت تعهدات خود در آن هستند واضح است که باید زبان قرارداد در موارد مختلفی چون تعهدات هر یک از طرفین در شرایط غیرقابل پیش بینی مانند اختلاف کاری، بلایای طبیعی، آسیب دیدگی بازیکن یا ورشکستگی اسپانسر، واضح و شفاف باشد.

مبحث سوم - شرایط و آثار قراردادهای بازاریابی

1- تاثیر مقررات لیگ

لیگ مقرراتی دارد که ممکن است بر فعالیت های بازاریابی بازیکن اثرگذار باشد. به عنوان نمونه:

- بازیکن نباید در هر گونه تبلیغ نوشیدنی های الکلی و مواد دخانی شرکت کند.
- بازیکن در موقع عقد قرارداد ممکن است بدون توافق با باشگاه نام باشگاه را نیز در قرارداد ذکر کند. هیچ بازیکنی نباید از نام یا عنوان باشگاه بدون کسب رضایت آن استفاده کند و باشگاه نیز نباید بدون دلایل منطقی، وی را از این کار منع نماید.
- لیگ یا باشگاه در موقع عقد قرارداد اسپانسر شیب نباید از نام افراد (از جمله بازیکن، مربی و ...) بدون توافق با آنها استفاده کند.

2- تضمین خسارت

شرط تضمین خسارت در قراردادهای بازاریابی برای محافظت از سرمایه اسپانسر پیش بینی شده است. این شرط بویژه برای قراردادهایی که با ورزشکاران حرفه ای منعقد می شود اهمیت دارد و در مواردی چون رفتارهای ضدشهروندی ورزشکاران خشونت، استفاده از مواد مخدر و مانند اینها؛ مسئولیت اقدامات بازیکن را از شرکت مذکور ساقط می کند.

3- حق فسخ قرارداد

تلقی شرکتی که تصمیم می گیرد اسپانسر بازیکنی باشد این است که از طریق او بهتر می تواند محصولاتش را به مردم معرفی نماید. با این حال برای محافظت از شرکت در مقابل بازیکنی که دارای مشکلات قانونی است یا ارزش افزوده ای برای اسپانسر ایجاد نمی کند، توافقات اسپانسرشیپ اغلب در برگیرنده «حق فسخ قرارداد» هستند.

۴- قوه قاهره و وقفه در کار

قوه قاهره و وقفه در کار، شروطی هستند که اغلب در قراردادهای اماکن و رویدادهای ورزشی می آیند ولی اخیراً در قراردادهای بازاریابی نیز رایج شده اند.

شروط وقفه در کار، از یک یا هر دو طرف قرارداد در هنگامه رخدادهایی چون اعتصاب، تعطیلی یا تحریم محافظت می کند و آنها را ملزم می سازد که در صورت وقفه در کار، خسارت وارده آمده را جبران نمایند.

پایان

از حسن توجه شما سپاسگزارم